

(Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.532/2011/4. számú közbenső ítélete és
Pf.III.20.017/2013/9. számú ítélete)

Pécsi Ítéltábla
Pf.III.20.532/2011/4. szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd, ügyvéd címe) által képviselt **I.rendű felperes neve** I. rendű, **II.rendű felperes neve** II. rendű, **kk. III.rendű felperes neve** III. rendű, **kk. IV.rendű felperes neve** IV. rendű, **kk. V.rendű felperes neve** V. rendű, **kk. VI.rendű felperes neve** VI. rendű és **kk. VII.rendű felperes neve** VII. rendű (I-VII. rendű felperesek címe) felpereseknek - a dr. Sándor Attila ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Tolna Megyei Bíróságon indított perében a 2011. június 21. napján kelt 10.P.20.558/2009/42. számú részítélet ellen a felperesek részéről 43. sorszám, az alperes részéről 46. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

közbenső ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletét részben megváltoztatja, és megállapítja az alperes kártérítési felelősségét a III. rendű felperes 2005. augusztus 23. napján egészségkárosodással történt megszületése miatt az I.-VII. rendű felpereseknek okozott károkért.

Az elsőfokú ítéletet a III-VII. rendű felpereseknek a 2005. augusztus 24. napján elhunyt B. M. halálával összefüggésben érvényesített kártérítési igényét elutasító részében, míg a II. rendű felperes javára nem vagyoni kártérítésben marasztaló részében - az elsőfokú perköltségre is kihatóan - hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot a követelések összege tekintetében új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy a másodfokú eljárásban a felpereseknek együttesen 18.750 (tizennyolcezer-hétszázötven) forint, az alperesnek 46.875 (negyvenhatezer-nyolcszázhetvenöt) forint költsége merült fel.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. rendű felperesnél ötödik terhessége hetedik hetében, 2005. április 26. napján ikerterhességet állapítottak meg és kóros méhszáj állapotot rögzítettek. Erre figyelemmel terhesgondozása veszélyeztetett terhesként folyt. A 2005. augusztus 18. napján elvégzett vizsgálat megállapította, hogy a méhszáj minimálisan nyitott, ezért fenyegető vetélés miatt az I. rendű felperest kórházba utalták. Az alperesi kórház 2005. augusztus 19. napján 7.42 órakor fekvőbeteg ellátásba vette. A gyógykezelés során orális tokolysist (méhtevékenység gátlást) és megfigyelést rendeltek el, gyógyszeres kezelést alkalmaztak és ágynyugalmat biztosítottak. 2005. augusztus 23. napján 16.00 óra körül az I. rendű felperesnél görcsök és hasfájás jelentkezett. A vizsgálat méhösszehúzódást mutatott, a méhszáj négy ujjnyira kitágult és a magzatburok a hüvelybe boltosult. A szülés nem indult meg, ezért infúziót kötöttek be, a magzatok szívhangját monitorral ellenőrizték. A szülés hüvelyi úton való levezetése mellett döntöttek, anélkül, hogy a magzatok elhelyezkedéséről akár ultrahang vizsgálattal, akár Leopold-féle műfogás alkalmazásával meggyőződtek volna. 18.00 órakor az ügyeletes orvos megrepesztette az egyik magzatburkot, majd fél óra múlva a másik magzatburkot. Az első magzati koponya 19.10 órakor rögzült, ekkor Oxitocin infúziót indítottak. Az éretlen „A” magzat (III. rendű felperes) 20.30 órakor született meg 820 gramm tömeggel, rossz általános állapotban, 3/6-os Apgar értékkel. Az első koponyavégű szülést követően a második magzat harántfekvése miatt császármetszés mellett döntöttek. A műteti előkészítést követően az éretlen „B” magzat, (néhai B. M.) 21.57 órakor született meg rossz általános állapotban, 860 gramm tömeggel. B. M. 2005. augusztus 24. napján meghalt, a boncolás során az éretlenség jelei mellett a tüdő légtelenségét és agyi ödémát állapítottak meg.

A III. rendű felperes 2007. szeptemberi vizsgálatakor, kettő éves korában testileg gyengébben fejlett volt, nagy mozgása életkori szintjének megfelelő, finom motorikája fejlesztést igényelt. Lélegzése tracheakanüllel biztosított, emiatt állandó gégeészeti ellenőrzésre szorult, beszéde elmaradt, hangképzése gátolt. A gyermek sajátos nevelésű igényű.

Keresetükben az I-II. rendű felperesek személyenként 5.000.000 forint, a III. rendű felperes 6.000.000 forint, a IV-VII. rendű felperesek személyenként 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ennek késedelmi kamata, továbbá az I-II. rendű felperesek egyetemleges jogosultként 3.000.000 forint vagyoni kártérítés és késedelmi kamata, valamint 2007. január 1. napjától havi 50.000 forint kártérítési járadék megfizetésére kérték az alperest kötelezni. Álláspontjuk szerint az alperes a magzatok méhen belüli elhelyezkedését tisztázó vizsgálatot nem végzett, így nem volt lehetősége felismerni a profilaktikus császármetszés indokoltságát. E mulasztásának következménye, hogy a neki felróható okból nem ismert magzati

fekvések alapján hüvelyi szülésbe bocsátotta az I. rendű felperest, ezzel elvette az esélyét B. M. életben maradásának és a III. rendű felperes károsodástól mentes megszületésének. Az alperes elmulasztotta az I. rendű felperes felvételekor a szakmai szabályok által előírt, a bakteriális fertőzés diagnosztizálásához szükséges nyakcsatorna váladék bakteriális vizsgálatát is, emiatt az I. rendű felperesnél fennálló fertőzést idejében nem észlelte, a megfelelő antibiotikus kezelést nem kezdte meg, amely a káros eredmény (magzati halál, illetve egészségkárosodás) elkerülésének esélyétől fosztotta meg a felpereseket. Hivatkoztak arra is, hogy a III. rendű felperes károsodásának mértéke csökkenthető, illetve B. M. halála elkerülhető lett volna, ha az alperes az I. rendű felperes felvétele után nyomban megkezdi a magzati tüdő érését segítő megelőző szteroid kezelést (szteroid profilaxis).

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint az alperes mind a terhesség megtartása érdekében, mind a szülés levezetése során a szakmai szabályokat megtartotta, gondos és körültekintő ellátást biztosított az I. rendű felperes számára. A szülés megkezdésekor megfelelő információk birtokában volt mind a magzatok, mind az anya vonatkozásában, és a szakmai szabályoknak megfelelő döntést hozott a hüvelyi szülésbe engedéssel. A császármetszés során levett anyai mintából ugyan *Streptococcus agalactiae* kórokozó tenyésztett ki, ettől függetlenül azonban számos más oka lehetett a szülés idő előtti megindulásának. A baktériumleoltás eredménye egyébként is csak 2-3 nap elteltével válik ismertté, az ekkor megkezdett célzott antibiotikus kezelés pedig a koraszülés megakadályozására nem lett volna alkalmas. A szteroid alkalmazása az RDS (respiratoricus distress syndroma) megelőzés céljából szükséges, de az RDS-re gyakorolt legkedvezőbb hatása 28-32. terhességi hét között érhető el, a 24-28. terhességi hét közötti időszakban nincs jelentősen kimutatott RDS előfordulást csökkentő hatása. Ikerterhesség esetén a szteroid egyébként sem jut át hatásos adagban a magzatba, így bizonyossággal megállapítható, hogy a III. rendű felperes egészségkárosodása, illetve B. M. halála a négynapos szteroid kezelés esetén sem lett volna elkerülhető.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott részítéletével az I. és II. rendű felperesek vagyoni kártérítés iránti keresetét, továbbá a III.-VII. rendű felperesek nem vagyoni kártérítés iránti keresetét elutasította, míg az alperest a II. rendű felperes részére 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítés, és ennek 2005. augusztus 23. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte. Álláspontja szerint az alperes nem tudta bizonyítani, hogy a szülés megindítását megelőzően akár ultrahang vizsgálattal, akár pedig az ún. Leopold-féle műfogás alkalmazásával meggyőződött volna a magzatok méhen belüli elhelyezkedéséről, így megfelelő információk birtokában döntött volna a hüvelyi szülésbe bocsátásról. B. M. esetében az azonnali császármetszés növelte volna az életben maradás esélyét, ezért az alperest B. M. életben maradási esélyének csökkenése miatt kártérítési felelősség terheli. Úgy ítélte meg, hogy a szülést vezető dr. P. T. ismételt tanúkénti kihallgatásához szükséges orvosi titoktartás alóli felmentés felperesek részéről történt megtagadása a kereset érdemi elbírálását nem akadályozta. A hatályon kívül

helyezést megelőző eljárásban történt kihallgatásakor a tanú ugyanis kizárólag a hosszfekvés tényének ismeretéről számolt be, és határozott kérdésre sem tudott nyilatkozni arra, hogy a hosszfekvésről milyen módon győződött meg. Tanúvallomásában a szakmai előírások szerinti, úgynevezett Leopold-féle műfogás alkalmazásáról nem tett említést. A III. rendű felperes tekintetében az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes a szülés levezetése során a szakmai szabályoknak megfelelően járt el. A bakteriális fertőzéssel kapcsolatosan kifejtette, hogy a fertőzés fennállására utaló tünet, laboratóriumi eltérés az I. rendű felperes esetében nem volt. Amennyiben kórházba kerülése után nyomban elvégzik a leoltást, annak eredménye 2005. augusztus 21. napján vált volna ismertté. Az antibiotikus kezelés hatóideje öt nap, a koraszülés augusztus 23. napján lezajlott, így minden kétséget kizáróan igazolt, hogy a koraszülés bekövetkeztével a bakteriális vizsgálat elmaradása és a gyógyszeres kezelés hiánya oksági összefüggésben nincsen. Álláspontja szerint ítéleti bizonyossággal a szteroid profilaxis elmaradása és a III. rendű felperes egészségkárosodása közötti oksági kapcsolat sem állapítható meg. Ikermagzatoknál a szteroid nem csökkenti jelentősen az RDS előfordulását, mert a szteroid nem jut át hatásos adagokban az ikermagzatokba. A terhesség 28. hetéig egyébként egyes terhesség esetén is tudományosan igazolt az átvivő szteroid receptorok alacsony szintje. A III. rendű felperes egészségkárosodása miatt érvényesített vagyoni és nem vagyoni kártérítési igényeket ezért teljes egészében elutasította. A III.- VII. rendű felperesek, mint testvérek B. M. halála miatt érvényesített nem vagyoni kártérítés iránti igényét szintén alaptalannak találta. Álláspontja szerint a nevezett felpereseknek testvérük halála miatt ugyan sérült a teljes és egészséges családban éléshez fűződő személyiségi joga, azonban személyiségfejlődésükben ezzel összefüggésben olyan hátrányos változás nem jelent meg, amely a nem vagyoni kártérítés alapjául szolgálhatna. A II. rendű felperes esetében viszont kimutatható volt a nagycsaládban élésre törekvő, ezt az életszemléletet elfogadó életforma vállalása, amelyre figyelemmel az elsőfokú bíróság 1.500.000 forintban nem vagyoni kárigényét alaposnak találta. Az I. rendű felperes nem vagyoni kártérítési igénye tárgyában további bizonyítást tartott szükségesnek.

Az elsőfokú részítélet ellen valamennyi peres fél fellebbezett.

A felperesek elsődleges fellebbezési kérelme arra irányult, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletét részben változtassa meg, és közbenső ítélettel állapítsa meg az alperes teljes kártérítési felelősségét néhai kk. B. M. haláláért és a III. rendű felperes egészségkárosodásáért, valamint az ezekből eredően az I-VII. rendű felpereseket ért károkért. A felperesek megalapozatlannak találták az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a magzatok méhen belüli fekvésének megítélését szolgáló vizsgálatok elmaradása, és ezzel összefüggésben a szülésvezetés módjának megválasztása, valamint a III. rendű felperes károsodása között az okozati összefüggés hiányzik. Az ikerterhesség, a koraszülés, a magzatok várhatóan kis súlyának és éretlenségének ténye mellett - amelyek az alperes előtt ismertek voltak - a hüvelyi szülés feltételei egyik magzat esetében sem álltak fenn. Tévesnek találták az elsőfokú ítéletnek azt a megállapítását is, hogy a bakteriális

vizsgálat elvégzésének elmulasztása, és ennek hiányában a gyógyszeres kezelés megkezdésének elmaradása nincs okozati összefüggésben a károsodás bekövetkezésével. Álláspontjuk szerint a szakértői véleménynek abból a megállapításából, hogy az antibiotikus terápia teljes időtartama 5-7 napra tehető, nem következik, hogy a gyógyszeres terápia első négy napja ne lehetne jótékony hatású, és ne lenne alkalmas a koraszülés feltartóztatására. Ugyancsak megalapozatlannak találták azt a megállapítást, hogy a szteroid profilaxis elmaradása és a III. rendű felperes egészségkárosodása, illetve annak mértéke tekintetében az okozati összefüggés nem állapítható meg. Abból a szakértői megállapításból, hogy a 24-28. terhességi hét között alkalmazott szteroid profilaxis nem csökkentette jelentősen az RDS előfordulását, nem következik, hogy az alkalmazott terápia alkalmatlan lett volna az RDS bekövetkezésének kivédésére. Ha az átlagosság kisebb mértékben is, de esélyt teremtett volna arra, hogy az RDS egyáltalán ne következzen be. A felperesek másodlagosan felvetették az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének indokoltságát is, mert az elsőfokú bíróság ítékezésének alapjául olyan szakvéleményt fogadott el, amely hiányos és ellentmondásos, az új szakérő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványukat nem teljesítette, és ítéletében ennek indokát sem adta. Harmadlagos fellebbezési kérelmük arra irányult, hogy a másodfokú bíróság a II. rendű felperes részére járó nem vagyoni kártérítés összegét 3.000.000 forintra, és annak késedelmi kamataira emelje fel, és az alperest a III-VII. rendű felperesek javára - hozzátartozó jogán - felperesenként 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és késedelmi kamatai megfizetésére kötelezze. Úgy ítélték meg, hogy az elsőfokú bíróság a néhai ikergyermekek halála folytán a felpereseket ért hátrányokat nem megfelelően értékelte. A II. rendű felperes esetében nem vette figyelembe, hogy a házastársak közötti viszony jelentősen megromlott a káresemény nyomán, amely nem kizárólag a III. rendű felperes egészségkárosodására vezethető vissza. A II. rendű felperes a mai napig nehezen tudja feldolgozni elhunyt gyermeke látványát - akit kizárólag neki mutattak meg -, az ezzel kapcsolatos kijelentései is arra utalnak, hogy a haláleset számára maradandó eseményként van jelen a mindennapokban. Az ikergyermekek elvesztése a családon belül rendszeresen visszatérő beszédtema, az ezzel kapcsolatos kérdések megválaszolása nagy lelki megpróbáltatást jelent a II. rendű felperesnek. A testvér elvesztésével összefüggésben a III-VII. rendű felperesek esetében is kimutathatók a nem vagyoni kártérítést megalapozó hátrányok. A mai napig sokat kérdeznek elvesztett testvérükről, halálának körülményeiről, mely visszatérően jelentkező érdeklődés önmagában is azt bizonyítja, hogy bennük hiányérzet alakult ki, amely a hátrány kategóriájába tartozó elemek megnyilvánulási formája. A gyermekek azt is érzékelik, hogy a családban több a feszültség, szüleik között több a súrlódás és vita, amelyek elkerülhetetlenül hátrányos kihatással vannak mindennapjaikra.

Az alperes az elsőfokú részítélet részbeni megváltoztatását, és a II. rendű felperes keresetének teljes egészében történő elutasítását kérte. A fellebbezésben foglaltak szerint a szakértői vélemény egyértelmű abban, hogy a Leopold-fél műfogás alkalmas a magzatok méhen belüli fekvésének meghatározására. Az alperes indítványozta dr. P. T. ismételt kihallgatását a Leopold-féle műfogás alkalmazásával

kapcsolatban. A felperesek a bizonyítási indítvány teljesítését az orvosi titoktartás alóli felmentés megtagadásával megakadályozták, és ezzel az alperest megfosztották annak bizonyítási lehetőségétől, hogy az előírt szakmai protokollnak megfelelően járt el, eljárása az elvárható a legnagyobb gondosság követelményének megfelelt. A bizonyítatlanság következménye viszont nem vezethet a felperesek pernyertességéhez. Az elsőfokú bíróság a tanú kihallgatásával tudott volna eleget tenni a hatályon kívül helyező végzésben foglalt iránymutatásnak, amelynek a felperesek hibájából történő meghíúsulása az elsőfokú határozatot egyúttal jogszabálysértővé is teszi.

A felperesek fellebbezése részben alapos, az alperes fellebbezése alaptalan.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéleti tényállásból mellőzi annak megállapítását, hogy a fenyegető koraszülés ellátásakor a terhesség megtartása érdekében az alperes mindent megtett, a terhesség megtartása során terhére mulasztás nem állapítható meg. Ugyancsak mellőzi azt a megállapítást, hogy a koraszülés bekövetkezte és a bakteriális vaginózis között közvetlen és kizárólagos oksági kapcsolat nincs, a bakteriális vizsgálat elmaradása és a gyógyszeres kezelés megkezdésének elmaradása kártérítési felelősséget megalapozó okként nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ugyanakkor kiegészíti az alábbiakkal:

A császármetszés során biztosított anyai mintából *Streptococcus agalactiae* kórokozó tenyésztett ki. Az I. rendű felperes kórházi felvételekor az alperes a nyakcsatorna váladék bakteriális vizsgálatát nem végezte el, célzott antibiotikus kezelést, szteroid profilaxist nem alkalmazott (P.20.009/2007/14.számú szakvélemény). A baktérium fajtájának és antibiotikum érzékenységének megállapítása általában kettő napot vesz igénybe, az antibiotikus terápia időtartama öt nap (P.20.558/2009/11.számú szakvélemény). A III. rendű felperest négy és fél éves korában is az értelmi képességek, a beszéd és finommotorika területén nagymértékű elmaradás jellemezte. Mentális képességei az enyhe fokú értelmi fogyatékoság övezetében mérhetők, a továbbiakban is speciális nevelésre szorul. Jelenleg is tracheakanülje van, amely miatt csak néhány szót használ, többnyire torokhangokat hallat (Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottság 2010. március 5. napján kelt szakértői véleménye P.20.558/23.szám alatt, illetve P.20.558/2009. számú szakvélemény).

Az így kiegészített tényállás alapján az elsőfokú bíróság által levont következtetésekkel a másodfokú bíróság csak részben értett egyet.

I.

A megismételt eljárásban tisztázódott, hogy a szülés időpontjában irányadó szakmai szabályok szerint a 32. terhességi hét előtti ikerszülésnél a magzatok méhen belüli elhelyezkedésétől függetlenül császármetszést nem kellett végezni.

Az viszont már a hatályon kívül helyezés előtti eljárásban is megállapításra került, hogy amennyiben a szülés előtt a „B” magzat (az elhunyt B. M.) medencevégű vagy harántfekvésben volt, akkor az ő érdekében eleve császármetszést kellett volna végezni, amely életben maradási esélyeit növelte volna. Az is egyértelmű volt, hogy a szülés megindítását megelőzően a magzatok méhen belüli elhelyezkedésének megállapítására alkalmas ultrahang vizsgálatot nem végeztek. Az „A” magzat (III. rendű felperes) koponyavégű fekvéséről ultrahang vizsgálat nélkül, hüvelyi vizsgálattal is meg lehetett győződni, míg a „B” magzat (B. M.) helyzetének megismerésére - az „A” magzat (III. rendű felperes) megszületése előtt, amikor adottá vált a hüvelyi vizsgálat lehetősége is - csak az ultrahangvizsgálat, illetve a megismételt eljárásban kiegészített szakértői vélemény szerint az ún. Leopold-féle műfogás lett volna alkalmas. A kórlapon a Leopold-féle műfogás alkalmazására, annak elvégzésére nincsen adat. A hatályon kívül helyezést megelőző eljárásban a bíróság tanúként hallgatta ki a szülést vezető dr. P. T.-t, aki szintén nem tett említést a Leopold-féle műfogás alkalmazásáról, vallomásában arra sem tudott választ adni, hogy a magzatok hosszfekvéséről milyen módon győződött meg. A kórlap egyébként a „B” magzat (B. M.) olyan helyzetét rögzítette (medencevégű fekvésből haránt fordulás), amely szintén azonnali császármetszést indokolt volna. Helyesen jutott ezért az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy eltérő tényállás megállapítására a tanú ismételt kihallgatása sem vezethetett volna. A másodfokú bíróság egyébként a hatályon kívül helyező végzésében nem írta elő a tanú ismételt kihallgatását, ezért e bizonyítás hiánya az elsőfokú határozatot jogszabálysértővé nem teszi. Helyes tehát az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az alperes saját mulasztása folytán nem ismerhette fel a császármetszés indokoltságát, ennek következtében hüvelyi szülésbe bocsátotta az I. rendű felperest, csökkentve ezzel a „B” magzat (B. M.) életben maradásának esélyét. Ebből következően felel mindazért a kárért, amely az I.-VII. rendű felpereseket B. M. 2005. augusztus 24. napján bekövetkezett halála folytán érte.

Az „A” magzat (III. rendű felperes) méhen belüli elhelyezkedése (koponyavégű fekvése) ultrahangvizsgálat és műfogás alkalmazása nélkül is, hüvelyi vizsgálattal megállapítható volt. Károsodásának oka nem a szülés módjának helytelen megválasztása, hanem éretlensége volt, önmagában a császármetszés elvégzése számára nem jelentett volna előnyt. Ennek elmulasztása tehát a III. rendű felperes esetében az alperes kártérítési felelősségét nem alapozza meg.

II.

A megismételt eljárásban beszerzett szakértői vélemény kiegészítés megerősítette, hogy a 24. és 34. terhességi kor között a fenyegető koraszülés esetében az RDS megelőzése céljából a magzati tüdőérést elősegítő szteroid profilaxis alkalmazása szükséges. Legkedvezőbb hatása a szteroid profilaxisnak a 28-32. terhességi hét között van, a 24. és 28. terhességi hét között jelentősen nem csökkenti az RDS előfordulását, annak súlyosságát viszont igen. Eltérő szakmai protokoll ikermagzatok esetében sincs, bár ilyen esetben a szteroid jelentősen nem csökkenti az RDS előfordulását. Az I. rendű felperes kórházi felvételekor a szteroid profilaxis

alkalmazásának kontraindikációja - órák alatt lezajló koraszülés, cukorbetegség, lepényelégztelenség - nem volt, a kezelés megkezdése esetében indokolt lett volna. A szteroid profilaxis hatása - az igazságügyi orvos-szakértők másodfokú eljárásban kiegészített szakvéleménye szerint - az „A” magzatnál (III. rendű felperesnél) abban jelentkezett volna, hogy rövidebb ideig szorul gépi lélegeztetésre, illetve gyógyszeres kezelésre. A tracheakanül alkalmazását szükségessé tevő légúti szűkület azonban rövidebb ideig tartó gépi lélegeztetés esetén is kialakult volna, vagyis a szteroid profilaxis alkalmazása esetén sem csökkent volna az egészségkárosodás bekövetkezésének lehetősége. Mindebből következően az alperes mulasztott, amikor szteroid profilaxist nem alkalmazott, azonban a tőle elvárható magatartás tanúsítása esetén sem lett volna esély a III. rendű felperes egészségkárosodásának elkerülésére. Bekövetkezéséért tehát az alperes nem felelős.

III.

A hatályon kívül helyezést megelőző eljárásban sem volt vitatott, hogy a császármetszés során biztosított anyai mintából kitenyészett *Streptococcus agalactiae* kórokozónak a hüvelyváladékban való jelenléte koraszülést okozhat. A szakértői vélemény másodfokú eljárásban történt kiegészítésével az is tisztázódott, hogy az idő előtti burokrepedés hiánya a baktériumnak a koraszülés megindulásában való közrehatását nem zárja ki. A kórokozó ugyanis enzimátikus úton fájástevékenységet válthat ki, amely burokrepedés nélkül is a koraszülés megindulásához vezethet. Nincs jelentősége annak sem, hogy az újszülöttekből a kórokozót nem mutatták ki, mert pozitív hüvelyváladék lelet esetén is csak az újszülöttek 60%-a fertőződik.

Koraszülés fenyegetettsége esetén a bakteriális vaginózis diagnosztizálására indokolt a nyakcsatornából levett váladék bakteriális vizsgálata. Ezt a vizsgálatot az alperes nem vitásan elmulasztotta. Kétségtelen tény, hogy az I. rendű felperes esetében a fertőzésnek tünetei nem mutatkoztak. A szakértői vélemény szerint azonban a bakteriális vaginózis az esetek 50%-ában tünetmentes, így a cervix leoltást önmagában a tünetek hiánya nem tette szükségletenné.

A bakteriális vaginózis, így a *Streptococcus agalactiae* fertőzés antibiotikummal gyógyítható, a célzott kezelés alkalmas a koraszülés megelőzésére. A leoltás eredménye két nap alatt áll a kezelő orvosok rendelkezésre, a teljes antibiotikus kúra időtartama 5 nap. Az I. rendű felperes kórházi felvételekor, augusztus 19-én reggel elvégzett leoltás eredménye tehát augusztus 21-én reggel ismertté vált volna. Az ekkor megkezdett, és közel három napon keresztül folytatott antibiotikus terápia pedig az igazságügyi orvosszakértők másodfokú eljárásban kiegészített szakvéleménye szerint esélyt teremtett volna a koraszülés elmaradására, ezáltal a terhesség további viselésével a „B” magzat (B. M.) életben maradására, illetve az „A” magzat (III. rendű felperes) károsodásoktól mentes vagy kisebb károsodással történő megszületésére. A másodfokú bíróság erre figyelemmel az elsőfokú bíróság részítéletét részben megváltoztatta, és a Pp. 213.§-ának (3) bekezdése alapján hozott közbenső ítélettel megállapította, hogy az alperes - az elsőfokú bíróság által

is helyesen felhívott Ptk.318.§-ának (1) bekezdése, 339.§-ának (1) bekezdése, 348.§-ának (1) bekezdése, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 77.§-ának (3) bekezdése alapján - a III. rendű felperes 2005. augusztus 23. napján egészségkárosodással történt megszületése miatt az I.-VII. rendű felpereseket ért károkért is kártérítési felelősséggel tartozik.

A 2005. augusztus 24. napján elhunyt B. M. halálával összefüggésben az elsőfokú bíróság részítelemben döntött a II-VII. rendű felperesek által előterjesztett nem vagyoni kártérítési igény tárgyában, míg az I. rendű felperes tekintetében további bizonyítás felvételét találta szükségesnek. A másodfokú bíróság döntése folytán viszont az elsőfokú bíróságnak a felperesek által a III. rendű felperes egészségkárosodásával összefüggésben érvényesített követelések összege tekintetében is folytatnia kell az eljárást (Pp.253.§-ának (4) bekezdése). A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a két káresemény szoros egységére, a felperesek fellebbezési kérelmének tartalmára, valamint a kártérítési perek esetén irányadó perköltség viselési szabályok alkalmazhatósága érdekében indokolt egységesen megítélni, és egy döntésben kifejezésre juttatni, hogy a két károsító esemény folytán a felperesek milyen összegű nem vagyoni kártérítésre tarthatnak igényt. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú ítéletet a III-VII. rendű felpereseknek a 2005. augusztus 24. napján elhunyt B. M. halálával összefüggésben érvényesített kártérítési igényt elutasító részében, illetve a II. rendű felperes javára nem vagyoni kártérítésben marasztaló részében a Pp. 252.§-ának (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a követelések összegére nézve az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Az elsőfokú bíróságnak az új eljárásban hozandó döntés során is lehetősége nyílik a nem vagyoni kártérítési igények tárgyában a már lefolytatott bizonyítási eljárás alapján kialakított, és részíteleti döntésében is megnyilvánuló jogi álláspontjának ismételt érvényre juttatására.

A szakértői vélemény hiányosságai a szakértők fellebbezési tárgyaláson történt meghallgatásával pótolhatók voltak (Pp.182.§-ának (3) bekezdése), ezért új szakértő kirendelése, és ez okból az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése szükségtelen volt.

A másodfokú bíróság a feleknek a másodfokú eljárásban felmerült költségét a Pp. 252.§-ának (4) bekezdése alapján - figyelemmel a 4/2009.(XII.14.) PK véleményre is - csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell határoznia.

Pécs, 2011. október 20.

Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, Dr. Kutasi Tünde s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Pécsi Ítéltábla
Pf.III.20.017/2013/9. szám

A Pécsi Ítéltábla a Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd, ügyvéd címe) által képviselt **I.rendű felperes neve** I. rendű, **II.rendű felperes neve** II. rendű, **kk. III.rendű felperes neve** III. rendű, **kk. IV.rendű felperes neve** IV. rendű, **kk. V.rendű felperes neve** V. rendű, **kk. VI.rendű felperes neve** VI. rendű és **kk. VII.rendű felperes neve** VII. rendű (I.-VII. rendű felperesek címe) felpereseknek - a dr. Sándor Attila ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Szekszárdi Törvényszéken indított perében a 2012. október 30. napján kelt 10.P.20.558/2009/94. számú ítélet ellen a felperesek részéről 97. sorszám, az alperes részéről 98. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja, és az alperest nem vagyoni kártérítés jogcímén terhelő marasztalás összegét az I. rendű felperes esetében 6.000.000 (hatmillió) forintra, a II. rendű felperes esetében 4.000.000 (négy millió) forintra, a III. rendű felperes esetében 12.000.000 (tizenkettő millió) forintra, és ezeknek az összegeknek 2012. október 30. napjától a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatára felemeli.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a IV-VII. rendű felpereseknek személyenként 1.000.000 (egymillió) forint nem vagyoni kártérítést, valamint ezeknek az összegeknek 2012. október 30. napjától a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát.

Az I-II. rendű felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak járó hátralékos vagyoni kártérítés összegét 9.464.576 (kilencmillió-négyszázhatvannégyezer-ötszázhatvanhat) forintra, és ennek az elsőfokú ítélet szerinti késedelmi kamatára felemeli.

Mellőzi annak megállapítását, hogy a peres felek költségeiket maguk viselik, és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 1.270.000 (egymillió-kétszázhetvenezer) forint elsőfokú perköltséget.

Egyéb fellebbezett részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 535.000 (ötszázharmincötezer) forint másodfokú eljárásban felmerült költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. rendű felperes korábbi négy terhességéből születtek a IV-VII. rendű felperesek. Ötödik terhessége során, a terhesség hetedik hetében ikerterhességet állapítottak meg és kóros méhszájállapotot rögzítettek, ezért terhes-gondozása veszélyeztetett terhesként folyt. A 2005. augusztus 18-ai vizsgálat megállapította, hogy a méhszáj minimálisan nyitott, ezért fenyegető vetélés miatt az I. rendű felperest kórházba utalták. Az alperesi kórház 2005. augusztus 19. napján fekvőbeteg ellátásába vette, kezelése során méhtevékenység gátlást és megfigyelést rendeltek el, gyógyszeres kezelést alkalmaztak és ágynyugalmat biztosítottak. 2005. augusztus 23. napján 16 óra körül az I. rendű felperesnél görcsök és hasfájás jelentkezett a méhszáj négy ujjnyira kitágult, és a magzatburok a hüvelybe boltosult. A szülés nem indult meg, ezért infúziót kötöttek be és a magzatok szívhangját monitorral ellenőrizték. A szülés hüvelyi úton való levezetése mellett döntöttek, anélkül, hogy a magzatok elhelyezkedéséről akár ultrahangvizsgálattal, akár Leopold-féle műfogás alkalmazásával meggyőződtek volna. Az éretlen „A” magzat (III. rendű felperes) 20.30 órakor született meg 820 gramm tömeggel, rossz általános állapotban. Az első koponyavégű szülést követően a második magzat harántfekvése miatt császármetszést alkalmaztak. A műtéti előkészítést követően az éretlen „B” magzat (B. M.) 21.57 órakor született meg rossz általános állapotban, 860 gramm tömeggel. B. M. 2005. augusztus 24. napján elhunyt.

A szülés kezdetekor az alperes nem vizsgálta a magzatok fekvését és a nyombani császármetszés indikációját. A „B” magzat (B. M.) esetében az azonnali császármetszés, a gyorsabb megszületés növelte volna az életben maradás esélyeit. A császármetszés során biztosított anyai mintából Streptococcus Agalactiae kórokozó tenyésztett ki. Az I. rendű felperes kórházi felvételekor az alperes a nyakcsatorna váladék bakteriális vizsgálatát nem végezte el, célzott antibiotikus kezelést nem alkalmazott. Az időben megkezdett antibiotikus

terápia esélyt teremtett volna a koraszülés elmaradására, ezáltal a terhesség további viselésével a „B” magzat (B. M.) életben maradására, illetve az „A” magzat (III. rendű felperes) károsodásuktól mentes vagy kisebb károsodással történő megszületésére.

A Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.532/2011/4. számú közbenső ítéletével megállapította az alperes kártérítési felelősségét a III. rendű felperes 2005. augusztus 23. napján egészségkárosodással történt megszületése miatt az I-VII. rendű felpereseknek okozott károkért.

A III. rendű felperes értelmileg akadályozott gyermek, érzelmi fogyatékosága hátterében a központi idegrendszer sérülése áll, önálló életvitelre segítség nélkül a későbbi életévekben sem lesz képes. Az önkiszolgálás terén az étkezésben, öltözködésben, személyi higiénia mindennapi teendőjében segítségre szorul, speciális nevelési igényű. Születése után trachea kanüllel lélegzett, ami a beszédfejlődés megkésettségét idézte elő. A trachea kanült 2011. májusában eltávolították, a gégezáró műtétre 2011. augusztus 22. napján került sor. Egyéni fejlesztése speciális intézetben lehetséges, gyógytornász, logopédus, valamint gyógypedagógus közreműködésével. 2007. szeptemberétől 2010. júniusáig heti 2 x 2 órában P.-on történt a fejlesztése, 2010. szeptemberétől óvodás, 2012. szeptemberétől pedig a P. Speciális Általános Iskola tanulója.

B. M. halálát és a III. rendű felperes egészségkárosodásának tényét az I-II. rendű felperesek veszteségélményként élték meg, a gyászmunka az I. rendű felperes esetében elhúzódott, azonban kóros irányba sem az I. rendű, sem a II. rendű felperes esetében nem terelődött.

A IV-VII. rendű felpereseknél B. M. halálával kapcsolatban gyászreakcióra, depressziós színezetű személyiségképre, pszichés elváltozásokra utaló tünet nincsen, a III. rendű felperes egészségkárosodását, másságát elfogadták, családon belüli helyzetükre, szerepükre a III. rendű felperes egészségkárosodásának hatása nincsen.

A III. rendű felperes gondozása, az egészségkárosodásával kapcsolatos orvosi vizsgálatok, rehabilitáció az I-II. rendű felpereseknek jelentős többletterhet jelent.

A felperesek B. M. halálával, illetve a III. rendű felperes egészségkárosodásával összefüggésben felmerült vagyoni és nem vagyoni káraik megtérítésére kérték az alperes kötelezését.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 4.000.000 forint, a II. rendű felperesnek 2.500.000 forint, a III. rendű felperesnek 7.000.000 forint nem vagyoni kártérítést, az I. és II. rendű felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 9.314.576 forint vagyoni kártérítést, valamint ennek 2009. május 26. napjától járó késedelmi kamatát, továbbá 2012. november 1. napjától havi 62.260 forint járadékot. Ezt meghaladóan

a keresetet elutasította, a jövőre vonatkozó járadék vonatkozásában az ítéletet előzetesen végrehajthatónak nyilvánította, és rendelkezett az elsőfokú eljárás költségeinek viseléséről. Határozatának indokolása szerint az I. és II. rendű felperesek, mint szülők nem vagyoni kártérítés iránti igényét a gyermek halála, illetőleg tartós betegsége a következetes bírói gyakorlat szerint megalapozza. A sérelem súlyának, és így a nem vagyoni kártérítés összegének megállapításánál az elsőfokú bíróság az igazságügyi pszichológus szakértői véleményt vette alapul. Kiemelte, hogy az I. rendű felperes esetében feldolgozatlan gyászreakcióra, pszichés betegségekre utaló tünetek nem maradtak vissza, azonban az I. rendű felperes személyiségét súlyosan sérti, hogy úgy kell gondoskodnia a fejlődésében visszamaradott, de testi fejlődésében előrehaladó III. rendű felperesről, hogy a mentálisan intellektusában fogyatékos III. rendű felperes önálló életvitelre soha nem lesz képes. A M. nevű gyermek halála és a III. rendű felperes tartós egészségséreleme miatt 4.000.000 forint összegű nem vagyoni kártérítést talált alkalmasnak a sérelmek kompenzálására. A II. rendű felperesnél értékelte, hogy esetében kimutatható volt a nagycsaládban élésre törekvő, ezt az életszemléletet kialakító, és elfogadó életforma vállalása. Családfenntartó szerepe, jövedelemszerző tevékenysége folytán reá kevésbé hárul a III. rendű felperes gondozásának terhe, így valamennyi körülményre figyelemmel részére 2.500.000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg az elsőfokú bíróság. A III. rendű felperes esetében az igazságügyi orvosszakértői véleményben leírt sérelmeket és hátrányokat, jövőbeni életkilátásait értékelve 7.000.000 forint nem vagyoni kártérítést talált alkalmasnak az elszenvedett sérelmek hozzávetőleges kiegyensúlyozására. A nem vagyoni kártérítés összegét mindhárom felperes esetében az elsőfokú ítélet meghozatalakor fennállott ár- és értékviszonyok alapján állapította meg. Ennek indokát abban adta meg, hogy egyrészt a III. rendű felperes esetében a trachea kanül alkalmazása ideiglenes állapotot jelentett, másrészt a fejlődésbeli elmaradások a nem vagyoni kártérítés megítélésénél csak az egyik szempontot jelentik, döntő jelentősége az életkilátásoknak van, amelyek az ítélethozatal idejére stabilizálódtak. A IV-VII. rendű felperesek esetében a nem vagyoni kártérítés iránti keresetet elutasította, mert szakértői módszerekkel nem volt kimutatható sem a második ikergyermek halálával összefüggésben, sem a betegként született és tartós gondoskodást igénylő III. rendű felperes családban nevelkedése miatt pszichés elváltozás, és erre utaló körülmény az I-II. rendű felperesek személyes előadása, a tanúvallomások és az okirati bizonyítékok alapján sem volt megállapítható. A vagyoni kártérítések tekintetében az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy az egyes munkafolyamatok a háztartás, gyermeknevelés, gyermekgondozás körében átfedik egymást, időben összefolynak, illetőleg nem szükségszerűen merül fel minden mozzanat minden nap. Ezen túlmenően az I. rendű felperes R. S. és R. A. alkalmi segítségével, a II. rendű felperes esti, hétvégi aktivitása mellett ellátta mind a háztartási és a házkörüli munkákat, mind pedig a gyermekneveléssel és a III. rendű felperes ellátásával kapcsolatos feladatokat akkor is, amikor a III. rendű felperest kontrollra, óvodába, iskolába kellett vinni. Ebből következően a III. rendű felperes sérülése miatti többlet humánerőforrás ellentételezése az elsőfokú bíróság megítélése szerint az I-II. rendű felperesek által igényelt bontásban nem fogadható el. Álláspontja szerint a III. rendű felperes három

éves koráig a nyolc óra munkaviszonyra irányadó mindenkor minimálbér egy havi összegének megfelelő összeggel, míg a kanul eltávolításától a gégezárásig, 2011. augusztus 22. napjáig másfél havi minimálbérnek megfelelő összeggel kompenzálható a felperesi tevékenység. Ezután a gondozás szükséglete humánerő ráfordításban csökkent, miután azonban 2012. június 30. napjáig a III. rendű felperest fejlesztésre Sz.-ra vitte a felperes a nyolc órás minimálbérnek megfelelő összeg elfogadható többletráfordításként, míg 2012. júliusából a többletmunka napi öt órában határozható meg. Ennek során értékelve, hogy a gyermek testi szükségleteinek kielégítése csökkent, az iskolai felkészítés, fejlesztés és iskolába hordás P.-ra azonban továbbra is többletterhet jelent. Az utazási többletköltségeket, négy éves korig a többlet pelenkát, törölkendőt, a hámosító kenőcs költségét, a fertőtlenítőszeres többletköltségét, gyógyszerek, gyógyhatású készítmények, bébiételek többletköltségét, rehabilitációs eszközök többletköltségét az orvosszakértői vélemények alapján igazoltnak fogadta el, az orvosi vizsgálatokon, fejlesztő foglalkozásokon való részvétel tényét okiratokkal bizonyítottanak találta, a gyógyszerköltséget pedig az Országos Egészségbiztosítási Pénztár kimutatása alapján számolta el. A kísérő humánerő ráfordításban jelentkező költség az elsőfokú bíróság álláspontja szerint orvosszakértő által indokolt, azonban a pénzügyi ellentételezés számlával bizonyításra nem került. E tekintetben az elsőfokú bíróság a minimálbérhez igazított, időráfordítás arányában történő marasztalásra lehetőséget nem látott, a teljes időszakra 100.000 forintot állapított meg. Az alperesnek az infektológiai szakértői bizonyítás kiegészítésére irányuló indítványát nem teljesítette, mert B. M. életben maradásának esélye nem csak az antibiotikumos terápia alkalmazásának elmulasztásával sérült, hanem az okból is, hogy az alperes saját mulasztása folytán nem ismerte fel a császármetszés indokoltságát.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen valamennyi peres fél fellebbezéssel élt.

A felperesek kérték az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, és az I-III. rendű felperesek részére megítélt nem vagyoni kártérítésnek az I. rendű felperes esetében 6.000.000 forintra, a II. rendű felperes esetében 4.000.000 forintra, a III. rendű felperes esetében 12.000.000 forintra való felemelését kérték, valamint az alperes marasztalását ezeknek az összegeknek 2005. augusztus 23. napjától járó késedelmi kamatában. Kérték, hogy a másodfokú bíróság kötelezze az alperest a IV-VII. rendű felperesek részére személyenként 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, és ennek 2005. augusztus 23. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére. Másodlagos kérelemként - amennyiben a másodfokú bíróság is az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyok alapján állapítaná meg a nem vagyoni kártérítés összegét - kérték az alperest az ítélethozatal időpontjától késedelmi kamatban marasztalni. A vagyoni kártérítések tekintetében az I-II. rendű felperesek fellebbezési kérelme arra irányult, hogy a többlet humánerő ráfordítás jellegű kártérítési igények összevonását a másodfokú bíróság mellőzze, és ápolási, gondozási többlet-humánerő ráfordítás címén kötelezze az alperest, hogy az I-II. rendű felperesek részére egyetemlegesen fizessen meg a 2006. január 19. napja és 2012. szeptember 30. napja közötti időszakra 7.843.370 forint kártérítést, és ennek

2009. május 26. napjától járó késedelmi kamatát, valamint 2012. október 1. napjától havi 74.520 forint költségpótló járadékot; háztartási kisegítés többlet humánerő ráfordítása címén a lejárt időszakra 4.034.997 forint kártérítést, és ennek késedelmi kamatát 2009. március 19. napjától, illetve 2012. október 1. napjától havi 48.770 forint költségpótló járadékot; házkörüli kisegítés többlet humánerő ráfordítás címén a lejárt időszakra 1.586.477 forint kártérítést, és ennek késedelmi kamatát, valamint 2012. október 1. napjától havi 23.985 forint költségpótló járadékot; a kórházi látogatásokkal kapcsolatban felmerült kísérői többlet humánerő ráfordítás címén 524.172 forint kártérítést, és ennek késedelmi kamatát, az orvosi vizsgálatokkal és rehabilitációkkal kapcsolatban felmerült kísérői többlet humánerő ráfordítás címén 659.449 forint kártérítést, és ennek késedelmi kamatát, valamint havi 5.863 forint költségpótló járadékot; óvodába és iskolába járással felmerülő kísérői többlet humánerő ráfordítás címén a lejárt időszakra 1.148.119 forint kártérítést, és ennek késedelmi kamatát, valamint 2012. október 1. napjától havi 46.424 forint költségpótló járadékot.

A fellebbezésben foglaltak szerint az elsőfokú bíróság anyagi és eljárási jogszabálysértést követett el, amikor a megítélt nem vagyoni kártérítések összege után a károkozás napjától járó késedelmi kamatok megállapítását, és az alperes kötelezését elmulasztotta. A kártérítési igény összecszerűségére, a kötelezettség mértékére a kár bekövetkezésének időpontja az irányadó, vagyis kizárólag a károsodás bekövetkezésének időpontjához igazítható. A kár megtérítése nyomban esedékes, így a károkozó a károsodás bekövetkezésének pillanatában meg nem térített kár vonatkozásában késedelembe esik, és ettől az időponttól kezdve késedelmi kamat fizetésére köteles. A teljes kártérítés elvét a károkori ár- és értékviszonyok figyelembevételével megállapított nem vagyoni kártérítés összege és a kárkamat intézménye együttesen szolgálja. Úgy ítélték meg, hogy az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmen is túlterjeszkedett akkor, amikor a nem vagyoni kártérítések megállapításakor önkényesen a keresetben foglaltak ellenére az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyokat jelölte meg kiindulási alapként, és erre tekintettel az alperes kamatfizetési kötelezettségének megállapítását mellőzte. Hivatkoztak arra is, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítések összege a jelenlegi ár- és értékviszonyok alapulvételével semmiképpen nem alkalmas arra, hogy az őket ért sérelmeket kiegyensúlyozza. Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes részére járó nem vagyoni kártérítés összegének megállapításánál a bizonyítékok köréből szinte kizárólagosként említette meg a szakértői bizonyítás eredményét, nem értékelte viszont az I. rendű felperes személyes előadását, a tanúbizonyítás során elhangzott hátrányokat, amelyek nyilvánvalóan kihatnak a nem vagyoni kártérítés összegének megállapítására. Nem vette figyelembe azt sem, hogy úgynevezett kettős tényállásról van szó, vagyis együtt kell értékelni a néhai gyermek halálának, valamint a III. rendű felperes egészségkárosodásának tényét. A II. rendű felperes esetében nem értékelte kellő súllyal az elsőfokú bíróság a háztartási kapcsolatban jelentkező feszültségeket, gyakoribb veszekedéseket, másrészt nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a II. rendű felperes az, aki egyedül a vállán viseli a család megélhetésének, és a III. rendű felperes egészségkárosodásból eredő speciális szükségleteinek anyagi

terhét. Figyelmen kívül hagyta azt is, hogy az őt megillető nem vagyoni kártérítésnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy a néhai ikergyermekek halála folytán keletkezett sérelmeket is kiegyensúlyozza. A III. rendű felperes esetében az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítások mellett a felperesek személyes előadását, valamint a tanúbizonyítás eredményét is értékelte, azonban a megállapított nem vagyoni kártérítés nem kellően juttatja kifejezésre a III. rendű felperes hátrányait, és többlettényállási elemként nem vette figyelembe ikertestvérének halálát. A IV-VII. rendű felperesek tekintetében hangsúlyozták, hogy a nevezett felperesek a káresemény folytán elveszítették egyik várt testvérüket, másik testvérük pedig súlyos egészségkárosodással született, így esetükben mind a teljes és egész, mind pedig az egészséges családban éléshez fűződő jog sérelme kimutatható, és megállapítható a jogsérelemmel okozott hátrány is (hiányérzet a várt és tragikusan elvesztett testvér miatt, mellőzöttségérzés és csökkent szülői figyelem, fokozott felelősség a jövőben a III. rendű felperesi testvér iránt). Maga az elsőfokú bíróság is megállapította, hogy van hátrány, csak annak csekélyebb volta, a kóros pszichés állapot szintjét el nem érő mértéke miatt utasította el teljes egészében a IV-VII. rendű felperesek nem vagyoni kártérítési igényét, annak ellenére, hogy a bírói gyakorlat szerint nem kizárólagosan és nem feltétlenül a kóros pszichés állapot teszi alapossá a nem vagyoni kártérítés iránti igényt. Az I-II. rendű felperesek álláspontja szerint a többlet humánerő ráfordítás címén igényelt vagyoni kártérítést az elsőfokú bíróság szükségtelenül összevonta, és indokolatlanul alacsony összegben állapította meg, annak ellenére, hogy a bizonyítási anyag tételenként visszaigazolta azok indokoltságát, mind az egyes időtartamot, mind a tevékenységi köröket illetően. A közlekedési kísérő költségével kapcsolatosan utaltak arra, hogy nem követelhető meg kizárólagos bizonyítékként a számlák felmutatása, ez a költség igény a károsult érdekében a környezetben élők vagy más felkért személyek, adott esetben ingyenes tevékenységének kompenzációján alapul. Álláspontjuk szerint az sem egyértelmű, hogy az elsőfokú bíróság a jövőre nézve járadék megállapítására miért nem látott alapot.

Az alperes az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, és az I-III. rendű felperesek részére megítélt nem vagyoni kártérítés összegének leszállítását kérte, az I. rendű felperes esetében 1.000.000 forintra, a II. rendű felperes esetében 500.000 forintra, a III. rendű felperes tekintetében pedig 2.000.000 forintra. Kérte továbbá az I-II. rendű felperesek részére járó vagyoni kártérítés összegének 3.000.000 forintra történő leszállítását. Álláspontja szerint az „A” magzat tekintetében (B. M.) kártérítési felelősség nem terheli, az ezzel kapcsolatos bizonyítási indítványt tévesen utasította el az elsőfokú bíróság. Ebből következően az ezzel kapcsolatos nem vagyoni kártérítési elemeket figyelembe venni nem lehet, míg a III. rendű felperes egészségkárosodásával okozati összefüggésben megállapított nem vagyoni kártérítés álláspontja szerint mindhárom felperes esetében eltúlzott. Fellebbezésében is kérte az elsőfokú eljárásban előterjesztett bizonyítás felvételét, és erre figyelemmel felvetette az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének indokoltságát is.

A felperesek fellebbezése részben alapos, az alperes fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság által egyébként helyesen megállapított tényállást a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárásban csatolt okiratok és a tanúvallomások alapján azzal egészíti ki, hogy a káresemény időpontjában a IV. rendű felperes kilenc éves, az V. rendű felperes hét éves, a VI. rendű felperes öt éves, míg a VII. rendű felperes négy éves volt. A III. rendű felperes gondozása az I. rendű felperes erőforrásait kimerítette, házastársával gyakoribbak a viták és veszekedések. A III. rendű felperes betegsége miatt a család kevesebb szabad idős programon tud részt venni, a korábbinál lényegesen zárkózottabb életet élnek, a szülők a IV-VII. rendű felperesekre jóval kevesebb időt tudnak fordítani.

A másodfokú bíróság a tényállás fenti kiegészítése ellenére is nagyobb részben egyetértett az elsőfokú bíróság által levont következtetésekkel.

A perben lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján megállapítható volt, hogy néhai B. M. halála és a III. rendű felperes súlyos egészségkárosodással történt születése következtében - a III. rendű felperes egészséghez fűződő személyiségi jogának (Ptk.76.§) sérülése mellett - valamennyi felperes esetében sérült a teljes és egészséges családban éléshez fűződő személyiségi jog, amely a Ptk.84.§-a (1) bekezdésének e) pontjából következően a Ptk.355.§-ának (4) bekezdése szerinti nem vagyoni kártérítés alapja. Az elsőfokú bíróság az I-III. rendű felperesek esetében nagyobb részben feltárta azokat a jogsértés által kiváltott hátrányokat is, amelyek pénzbeli szolgáltatás nyújtásával ellensúlyozhatók. K. G. igazságügyi pszichológus szakértő általánosságban rámutatott arra, hogy a sérült gyermek nevelése óriási pszichés és egzisztenciális terheket ró a családra. A fogyatékos gyermek születését követő években megváltozik a család életvezetése, életminősége, a korábban megszokott életritmus, a család gazdasági helyzete, életének struktúrája gyakran átalakul. A gyermek számára feltétlenül szükséges speciális eszközök vagy szolgáltatások jelentősen megterhelik a család forrásait. A család életét - mind a rendelkezésre álló idő, mind pedig az energia tekintetében - jelentős mértékben leköti a súlyosan fogyatékos családtag ellátása. A szakértőnek ezeket az általános megállapításait az I-II. rendű felperesek személyes előadása, illetve a kihallgatott tanúk vallomása mindenben alátámasztotta. A felperesi család korábbi nyugodt, kiegyensúlyozott élete megváltozott, baráti kapcsolataik meglazultak, a III. rendű felperes egészségi állapota miatt szabadidős programjaik jelentősen korlátozódtak. A házastársak között gyakoribbak lettek a viták, veszekedések, anyagilag kiszolgáltatott helyzetbe kerültek. Az I. rendű felperesnél több betegség jelentkezett, ideggyógyászati kezelésre járt, a III. rendű felperes ellátása fizikailag is megerőltető számára, emiatt testsúlyából sokat veszített. Bár a szakértői vélemény szerint pszichés megbetegedés egyikük esetében sem áll fenn, fel kellett dolgozniuk egyik gyermekük halálát és a másik súlyos, visszafordíthatatlan egészségkárosodását. Míg az I. rendű felperes esetében megterhelő a folyamatos jelenlét, a beteg gyermekről való állandó gondoskodás, addig a II. rendű felperes esetében értékelni kellett a szabadidő jelentős csökkenését, hiszen felszabaduló idejében a nagyobb gyermekekkel foglalkozik, illetve segít a házkörüli munkákban. Figyelembe kellett venni azt a többlet

erőfeszítést is, amelyet a család megnövekedett anyagi terheinek kielégítése érdekében a II. rendű felperes végez, annak hangsúlyozása mellett, hogy egy héttagú család szükségleteiről való gondoskodás még abban az esetben is rendkívüli erőfeszítést kíván, ha a családba nincsen beteg gyermek.

A III. rendű felperes esetében az elsőfokú bíróság helyesen mutatta be azokat az életszakaszokat (a gyermek három éves koráig terjedő időszak, majd a kanül eltávolításától a gégezárásig, 2011. augusztus 22. napjáig tartó időszak, óvodába, illetve iskolába járás), amelyek részben eltérő nehézségeket jelentettek a gyermek, illetőleg családja számára is, és amelyeket a nem vagyoni kártérítés megállapításánál is ennek megfelelően kellett értékelni. A III. rendű felperes jövőbeli kilátásainál szem előtt kellett tartani azt a szakértői megállapítást, amely szerint egyéni fejlesztéssel önkiszolgálási képessége kialakítható, önmaga ellátására, étkezésre, tisztálkodásra, öltözködésre képes felnőtté válhat, és korlátozottan munkavégzésre is alkalmas lehet, másrészt viszont hangsúlyozottan kellett értékelni, hogy önálló, felügyelet és irányítás nélküli életvitelre a III. rendű felperes soha nem lesz képes.

Nem értett egyet ugyanakkor a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, mely szerint a IV-VII. rendű felperesek esetében a III. rendű felperes egészségkárosodása folytán olyan hátrányok nem keletkeztek, amelyek a nem vagyoni kártérítést indokolnák. A szakértői vélemény ugyan rögzíti, hogy a III. rendű felperes egészségkárosodását, másságát elfogadták, ezzel kapcsolatosan patológiás károsodásuk nem alakult ki, elhanyagoltság érzéssel nem szembesültek, kötődési zavar vagy bizonytalanság egyikük esetében sem lépett fel. Az I-II. rendű felperesek személyes előadása, valamint a tanúk vallomása alapján azonban megállapítható, hogy a szülők a sérült gyermek miatt a többi gyerekkel nem tudtak úgy foglalkozni, ahogyan azt ők szeretnék, illetőleg a gyermekek igényelnék. Szükségszerűen megváltoztak a korábbi családi programok, a többi gyermekre - akik életkoruknál fogva még rászorulnának a fokozott gondoskodásra, törődésre - lényegesen kevesebb időt tudnak fordítani. Mindez valamennyi gyermek számára - pszichés sérülés hiányában is - olyan hátrányt jelent, amely a nem vagyoni kártérítés iránti igényüket megalapozza.

Abban viszont egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal, hogy B. M. halála miatt a III-VII. rendű felpereseknél olyan hátrány nem jelentkezik, amely indokolná a nem vagyoni kártérítéssel történő kompenzációt. B. M.-ről semmiféle emlékük nincsen, közös élményeik nem voltak, a szakértői vizsgálat során a hiányérzetet a gyermekek tudattalan válasza semmiféle formában nem igazolták.

Valamennyi körülményt értékelve a másodfokú bíróság az I-III. rendű felperes részére megítélt nem vagyoni kártérítés összegét az I. rendű felperes esetében 6.000.000 forintra, a II. rendű felperes esetében 4.000.000 forintra, a III. rendű felperes esetében 12.000.000 forintra felemelte, míg az alperest kötelezte, hogy a IV-VII. rendű felperesek számára fizessen meg személyenként 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést.

Az elsőfokú bírósághoz hasonlóan a másodfokú bíróság is az ítélethozatalakor irányadó ár- és értékviszonyokat vette alapul a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál. Ebből is következően nem értett egyet a felpereseknek azzal a fellebbezési hivatkozással, hogy a károkozaskori ár- és értékviszonyokkal szemben a határozat meghozatalakor érvényesülő ár- és értékviszonyok alapul vétele akár az anyagi, akár az eljárási szabályok megsértését jelentené. A bírói gyakorlat szerint [EBH 1999.17., EBH 2009.2041.] a Ptk.360.§-ának (1) bekezdése a kártérítés mértékének megállapításáig terjedő időben az értékviszonyokban bekövetkezett változások figyelembevételét nem zárja ki. A kártérítési kötelezettség késedelmes teljesítése esetén a bíróság - kellő indokok alapján - a károkozás idején érvényes értékviszonyok helyett az elbírálás idején érvényesülő - az időközben bekövetkezett ár- és értékviszonyok változását kifejező - értékviszonyok alapulvételével is meghatározhatja a Ptk.355.§-ának (4) bekezdése szerinti sajátos cél kielégítését szolgáló nem vagyoni kártérítés összegét. A perbeli esetben az elsőfokú ítéletben kifejtett indokok mellett a nem vagyoni kártérítés ítélethozatalakor ár- és értékviszonyok alapulvételével történő megállapítását indokolja az is, hogy a károkozás 2005-ben, tehát az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőzően mintegy nyolc évvel történt, amely időtartam nyilvánvalóan megnehezíti a káreset folytán fellépett hátrányok és azok következményeinek a korabeli értékviszonyok alapulvételével történő értékelését.

A Pp.215.§-ának az érdemi döntés korlátaira vonatkozó szabálya szerint a bíróság nem ítélt meg többet, mint amennyit a felperes a keresetében kér. A bírói gyakorlat szerint a kereseti kérelemhez kötöttség még feltételen jogcímhez kötöttséget sem jelent, az a felperesi álláspont pedig különösen nem vezethető le belőle, hogy a keresetben figyelembe venni kért káridőponti értékviszonyoktól a bíróság ne térhetne el. Amennyiben az eltérés méltányolható indokai fennállnak, önmagában az elbíráláskori értékviszonyok alapulvétele nem jelenti a Pp.215.§-ában foglaltak sérelmét. Arra viszont helyesen hivatkoztak a felperesek fellebbezésükben, hogy a nem vagyoni kártérítés elbíráláskori ár- és értékviszonyok alapján történő megállapítása esetén sem mellőzhető a késedelmi kamatban történő marasztalás, azzal azonban, hogy késedelmi kamat nem a károkozás időpontjától, hanem az elsőfokú határozat meghozatalának időpontjától kezdődően jár.

Az ápolási és gondozási, háztartási kisegítési, házkörüli kisegítési, valamint az I. rendű felperes részéről megvalósult kórházi látogatásokkal, orvosi vizsgálatokkal és rehabilitációkkal, óvodába és iskolába járással kapcsolatosan felmerült kísérői többlet humánerő ráfordítás címén igényelt kártérítési követelések összevontan történő megítélésével a másodfokú bíróság is egyetértett. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság arra, hogy ezek a munkafázisok - amelyeket döntően az I. rendű felperes végzett el - átfedik egymást, időben nehezen különíthetők el, egy-egy napon nem szükségszerűen jelentkezik valamennyi többletmunka. Az elsőfokú bíróság helyesen különítette el az egyes, gondozás-ápolás szempontjából eltérő időszakokat, és a perben felmerült valamennyi bizonyíték Pp.206.§-ának (3)

bekezdése szerinti helyes mérlegelésével állapította meg a többlet humánerő ráfordítás időtartamát, és az e címen járó kártérítés összegét. Akkor sem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a kísérő humánerő ráfordításban jelentkező többletköltséget járadék jelleggel a jövőre nézve nem állapította meg. 2010. szeptemberét követően ugyanis kizárólag az I. rendű felperes volt jelen kísérőként, az ő többletmunkáját pedig a gondozási, háztartási, házkörüli munkák többlet humánerő ráfordítása címén megítélt vagyoni kártérítésnél az elsőfokú bíróság már figyelembe vette. Egyetértett viszont a másodfokú bíróság azzal a felperesi hivatkozással, hogy a lejárt igények tekintetében a számla csatolása nem feltétele - az igazságügyi orvosszakértői véleményben foglaltakat is figyelembe véve - a kártérítési igény sikeres érvényesítésének. Az egyes vizsgálatokon, beavatkozásokon és fejlesztéseken való megjelenések számát is figyelembe véve a kísérő költségét a másodfokú bíróság a bizonyítékok Pp.206.§-a (3) bekezdése szerinti mérlegelésével az elsőfokú bíróság által figyelembe vett teljes időszakra 250.000 forintban állapította meg, így az I-II. rendű felpereseknek járó hátralékos vagyoni kártérítés összegét 9.464.576 forintra felemelte.

Az utazási többletköltségek, többlet pelenka, törülköző, hámosító kenőcs, fertőtlenítő szerek, gyógyszerek, gyógyhatású készítmények, bébiételek, rehabilitációs eszközök többletköltségét, orvosi vizsgálatokon, konzultációkon, fejlesztő foglalkozásokon való részvétel költségét az elsőfokú bíróság a csatolt igazolások, tanúvallomások, szakértői vélemények, és egyéb bizonyítékok alapján helyesen állapította meg. Az alperes fellebbezésében olyan indokot nem hozott fel, amelyre tekintettel ezek leszállítását alappal igényelhetné volna.

Helyes indokkal utasította el az elsőfokú bíróság az alperes további bizonyítási indítványát is. Az alperes kártérítési felelőssége néhai B. M. halálával a felpereseknek okozott károkért nem pusztán az antibiotikumos kezelés elmulasztása, hanem a szülés módjának nem megfelelő megválasztása miatt is fennáll, így az infektológus szakértő kirendelését a másodfokú bíróság is szükségtelennek tartotta.

A kifejtetteknek megfelelően a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - a Pp.253.§-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, míg egyéb fellebbezett részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A másodfokú bíróság döntésére figyelemmel a felperesek keresete nyilvánvalóan eltűzött nem volt, ezért az alperes a Pp.81.§-ának (2) bekezdése alapján a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére köteles. Ez a felpereseket képviselő ügyvéd munkadíját foglalja magában, amelyet a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet (R.) 3.§-a (2) bekezdésének a) és b) pontja, valamint 4/A.§-ának (1) bekezdése alapján állapította meg.

A felperesek 18.147.000 forint perértékű fellebbezése 12.500.000 forint erejéig sikeres volt, míg az alperes 11.600.000 forint perértékű fellebbezése sikertelen, ezért a Pp.81.§-ának (1) bekezdése alapján az alperes köteles a felpereseknek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget fizetni [R.3.§-a (2) bekezdésének a) és b) pontja, (5) bekezdése, valamint 4/A.§-ának (1) bekezdése]. A felperesek személyes költségmentességben részesültek, az alperes személyes illetékmentes, ezért a fellebbezési eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 4.§-ának (1) bekezdése, valamint a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

Pécs, 2013. június 13.

Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, Dr. Kutasi Tünde s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró

A kiadmány hitelül: